

Ib Nørlunds 1. maj-tale

Taler

Ib Nørlund
Politiker

Dato

1. maj 1960

Sted

Esbjerg

Omstændigheder

Talen findes i Ib Nørlunds arkiv på Arbejdermuseet.

Arbejderklassens internationale kampdag - ”den eneste dag, vi selv har valgt” (Nexø) – ligger med rette i den tid, hvor det nye bryder frem.

Måske lidt koldt i luften endnu. Ser de nye skud. Om føje tid vil alt stå i blomst.

Sådan også politikken. Indennem [sic] den kolde krigs vintersæde. ”Frie verden” - den ”bedste orden af alle”. Falder bragende ned som istapper ved tøbrud. Sydkorea – Syng man Rhee, demokratisk lamsebasse, intet ondt tilskrive. Nu: 12 års grusomme enmandsdiktatur; totur, valgsvindel, djævelskab. Fejet væk af en rejsning i folket, som vil gå videre. Tyrkiet – fascistisk diktatur omdøbt til demokrati, fordi i Atlantpagten. Svindel, tortur, korrupsion. Afrika - ”undermennesker” på egen jord.

Terror, uværdige, hævder eget menneskeværd. Ingen tvivl om at fremtiden i Afrika er deres.

Efter Cuba, øvrige Sydamerika – hidtil private jagtmarker for amerikansk kapital. Også den tid øjensynligt ved at rinde ud.

Andre steder – stærkere eller med begyndende tegn.

Hvad sker? Den kolde krigs orden ved at bryde sammen. Styrer stivet af med krigsforberedelser og tom antikommunisme. Ingen stivelse i. Derfor bryder sammen.

Hvad var den kolde krig? Verdens problemer løses med militær styrke, mere militær styrke, og mere endnu. Sådan skulle ”verdensbolsjevismen” - ord lånt fra nazi – kues. Resultat: oprustning værre og værre, amerikansk udenrigsminister: gå til krigens rand, våbnene blev frygteligere og frygteligere.

Denne udvikling mere og mere utålelig. Nu også uholdbar, Flere og flere indser: kan kun ende i katastrofen – uden mål og over al forstand. Flere og flere nægter at affinde sig med at magthaverne driver videre ad denne vej.

Hvad kan sikre menneskeheden i denne de grufulde totale våbens tid? Den eneste virkelige garanti: international afrustning.

Ikke blot lette menneskeheden for atomtruslens frygt, for yde kæmpebeløb af skatter til imperialistiske formål – også garanti for opnåelse af national selvstændighed, fordi ingen lægger sig blot, når alle lægger sig blot. En drøm? Aldrig gået før. Nej, vel. Men nu noget nyt. Før: den stærkeste militærmagt altid mod afrustning. Nu anderledes. Den magt, som enhver ved er stærkest, den magt sender raketter op og ikke ned, socialistisk Sovjetunion, som foreslår total international afrustning. Det giver en reel chance som aldrig før. Heri består menneskeheden chance for at overleve i atom- og raketaldren. Grib chancen! Vær med til at gøre international afrustning til realitet! Selv blandt dem, som før var blandt lederne i den kolde krig, gør usikkerhed sig gældende. De siger undertiden gode ord. Vær med til at holde dem fast ved disse ord!

Snart samles 4 stormagters ledere til topmøde. Ikke blot foregå i toppen, på tinderne. Burde have henvendelser fra jævne mennesker i alle lande, som siger: jeres pligt at skaffe afspænding, sikre fred, gennemføre international afrustning. Nytte? Ingen er så højt hævet at de ikke tager hensyn til en kraftigt udtrykt verdensopinion. Kunne Danmark også yde sit bidrag til. Forrest burde Folketinget og regeringen gå. Men nægtet blot at diskutere kommunisternes forslag herom.

Har haft anderledes travlt med andre og mindre opløftende ting. Selv om Danmark i FN har stemt for forhandlinger om Sovjetunionens, forslag om international afrustning, har man i hast sat militæruddgifterne op med 200 millioner kroner. Ikke nok: depoter for vesttysk militær – vore kære ”beskytter”, som vi kender så godt – på dansk jord. Faren lurer for at man vil gøre galskaben komplet med at udruste de nederdrægtige raketter, man har ført hertil, med

atomladning, med alle de følger, det vil bringe med sig.

Sådan optræden ikke blot uærlig – små meget, der er; lidt lan[g]fingredhed og korrupsion hører åbenbart til indenfor forskellige af de gamle partiers folketingsgrupper. Også dødsensfarlig. Bringe Danmark i skudlinjen, i stedet for ud af den. Overlade vor skæbne i Hitlers gamle katastrofegeneraler og admiraler.

Hvem er det egentlig, der har interesse i, at sådanne afsindige ting foretages med vort land? Ikke almindelige mennesker – kalde sig socialdemokrater eller højremænd – ønsker hverken at udmagres af militærskatter, eller udslettes af atombomber, ej heller at høre værnemagtens støvler i vore gader på ny. Hvem da? Er de gale militarister. Blomstrer op, når tale om krig. Hvilke folk? Her i landet den humoristiske ide i spidsen for hæren at anbringe en mand, hvis militære indsats har bestået i at være depotbestyrer. Hjalf – hvis nogen skulle have hørt om ham. Under krigen bestyrede han våbendepoter, sådan at modstandsbevægelsen blev forholdt de våben den behøvede for at føre kampen mod tyskerne. Nu bestyrer han altså også depoter for tysk værnemagt. Sådan en – og han lige – glæder sig vel, des galere det går. Men bag den slags står farligere og mægtigere kræfter: store kapitalistiske monopoler. Filtret sådan sammen med de gigantiske kapitalcentre i udlandet, giver en god dag i nationens skæbne. Uhyggeligt nok bestyrer de det meste her i landet – me[re] end nogen regering nogensinde har gjort, sagde Krag for 10 år siden (må nok vare sin mund) - De tjener mere, hvad enten det går op eller ned for os andre. Bag arbejdsmarkedspolitikken.

Som det er nu, er det dem der bestemmer over og disponerer med landets rigdomme, frembragt af det arbejdende folk. De får endda skattefrihed dertil.

Derfor ser vi f.eks. den meningsløshed, at i et land med bolignød bygges der kun så man offentligt stiller i udsigt, at den vil være overvundet om 50 år!. Endda til mere og mere urimelige priser – Altmimens [sic] enorme klodser af af luksuøse kontorbygninger til de store firmaer skyder op overalt.

Overfor denne udvikling må det lyde på denne dag: Nu er tiden inde til at det arbejdende folk samler sig for at hævde sin ret

.Det gælder på arbejdspladserne. Der vokser viljen dertil. Derfor var det at septemberforliget – med knæsætningen af arbejdsgivernes ret .... (til at lede og

fordele arbejdet) - blev opsagt med gyldighed fra 1. 6. Bør heller ikke eksistere en dag derefter. Man vil hurtigt opdage, at vi såmænd ikke – som nogen (hævder) – derfor er nået til verdens ende.

Nogle faglige spidser havde indrettet sig på, at de udenom medlemmerne, ”kompetente” forsamlinger”, ville vedtaget et nyt og lige så ringe, bl.a. med vældige trusler mod ”vilde strejker”. Protesterne herimod har dog været så stærke, at det vist er ved at gå op for dem, at den går ikke.

Går ikke vedtage en ”grundlov” uden at spørge medlemmerne.

Går ikke igen at ophæve fri aktionsret, som er arbejderens enkleste demokratiske våben imod kapitalens ejendomsret til produktionsmidlerne.

Det, det gælder nu: Arbejderklassen større indflydelse, større tryghed på arbejdspladsen.

Garanti for tillidsmænd, beskyttelse mod vilkårlige afskedigelser, tryghedsaftaler.

Men gælder ikke blot indflydelse på arbejdspladsen selv – på hele den økonomiske og statslige politik.

Med den kolde krigs fald og for at føre dette igennem: opnå en fornyelse af demokratiet. - sådan som forholdene stod til da frihedskampen var ført til sejr, drejede tilbage til det gamle. Arbejderklassen forrest.

Det er den vej, kommunisterne viser. Demokrati ikke blot betyde, at vi kan snakke lidt om sager, som andre i deres magtfuldkommenhed afgør. Demokrati – sagerne afgøres af folket og i folkets interesser. Demokrati – ikke stilstand og forfald, men fremgang, opsving, forandring. Kommunisterne vil inden længe mere vidtgående give deres mening til kende om den fornyelse, som skal til, og som kan tvinges igennem.

Nogle: må dertil. Kommunisterne ikke indflydelse nok. Nuvel – ikke nok. Ikke i regering – så ville meget være anderledes og bedre. Men har indflydelse. Sidder i Folketinget.

Gang på gang er kommunisterne gået ene forrest – bagefter alle kommet hinkende og forsinket, at de mente i grunden det samme.

Sådan i modstandsbevægelsen under krigen.

Sådan da amerikanerne ville oprette baser i 52.

Sådan da arbejdsledsløshedsunderstøttelsen for nylig skulle forhøjes. Bl.a. underbydes kommunisternes forslag, afvist selv af fagbevægelsens top.

Sådan vil det komme til at gå mange gange endnu.

Ikke klogt, ej heller for folkets fjender, at undervurdere kommunisternes faktiske indflydelse på begivenhedernes gang fremover. Men klogt for varetagelsen af folkets interesser at styre og udvide denne indflydelse.

Nogle triumferede for nogle år siden, da kommunistisk parti blev faldet i ryggen af en gammel man, som dyrkede sin egen person så lidenskabeligt, at han tilsidesatte alle hensyn til den sag, han så længe havde talt om, at han kæmpede for – arbejderbevægelsens, folkets, socialismens sag. Vore fjender håbede, at nu var det ude med kommunisterne. De ved allerede i dag, at deres håb var forfængeligt. Kommunisterne er ikke en mand, men en bevægelse, som ikke lader sig udrydde.

Færdige er derimod dem, som vandrede ud i ødemarken. De kan i dag ikke undgå at vide – en del af dem (har) indset det – at deres vej hverken fører til noget nyt eller noget godt, men at det eneste de kan opnå er at bringe skade.

Den der skifter sin mening som sin skjorte; den, der med samme veltalenhed vil gøre det sort, som han i går gjorde hvidt, skaber ingen tillid omkring sig. Han står som et hedder i det gamle islandske kvad: Blottet fyrrestår [sic] uden bark og grønt, græmmes på gruset høj; sådan er han, der savne ven, bliver mon langt hans liv?

Kommunisterne har fortsat deres veje og vil fortsætte den.

Esbjerg husker fra krigens tid – og jeg har selv oplevet det fra Esbjergs undergrund – hvordan byen blev en af de fremmeste byer i kampen for en ny

fremtid. Det skete ikke ved at låne øre til den tomme antikommunisme – som nazisterne dengang var forsangere for. Nej, ved at lytte til kommunisterne, slå følge med dem, søge kampfællesskab med dem.

Det gælder også nu. På ny: lyt til kommunisterne. Det drejer sig nu om at finde veje frem for vort land og vort samfund.

Det skal være en dansk vej, siger man. Javel, der findes kun en dansk vej frem for Danmark. Men det skal også være en socialistisk vej. Ingen, som ser nøgternt på, hvad der forandrer sig i verden i dag, kan se bort fra at fremgangen, opsvinget ligger på socialismens side. For nogle år siden var der en del, der lo, når man talte om, at socialismens førsteland, Sovjetunionen, ville passere det førende kapitalistiske USA. I dag diskuterer man kun, hvornår det sker. Nu høstes frugterne af kampen og arbejdet for at opbygge socialismen, gennem større rigdom for folket, gennem stadig nye former for folkets deltagelse i sagernes styrelse.

Ikke blot til glæde for folkene i de pågældende lande. Indeholder et budskab til os alle: Ikke alene kan samfundet styres uden kapitalismen, med det arbejdende folk kan gøre det bedre og med en fremgang, som svarer til de vældige nye muligheder som menneskets snille har skabt. Det kan også Danmarks arbejdende folk ud fra sine forhold og betingelser.

Og derfor er det, at arbejderne i alle lande i dag samles i krav og i gensidige løfter om at sikre fred, demokrati og socialisme.

Kilde

Udlånt af Arbejdermuseet & Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

Kildetype

Maskinskrevet manuskript

Tags

1. maj-tale, Danmarks Kommunistiske Parti

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/ib-noerlunds-1-maj-tale-1960>